



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus III. De Habilitate Accusari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

Turpilliani, si crimen publicum sit. L. i. C. Ut nemo inuitus: vel punitur poena extraordinaria, arbitrio Iudicis, si sit crimen privatum. L. si quis 7. ff. eodem.

44 R. 2. si accusator deprehendat, se errasse, quia falso putavit, accusatum esse reum criminis, eum teneri desistere ab accusatione; quod etiam procedit, si videat, se non posse crimen probare. 2. si dubitet invincibili dubio; alias verè calumniaretur. 3. si iudex accusationem rejiciat, vel admittam rescindat. sic Less. l. 2. Just. c. 30. à n. 14.

45 R. 3. eum, qui semel ab accusando desistit, vel interrogatus dixit, se nolle accusare, posse desistere. Talis enim, volens sub hoc accusare, repelli debet, juxta L. 2. ff. ad S. Consul. Turpill. ibi: qui desiterit agere, amplius & accusare prohibetur; Censetur enim juri suo cessisse, nec remittentibus actiones suas dandus est regressus. Et ideo talis licetè potest desistere; sed tunc ei silentium imponi debet, ut non possit eum amplius de tali crimine accusare c. licet. 14. h. t. V. n. 47.

46 R. 4. non licere desistere ab accusatione coepta. 1. post litem contestatam L. 15. §. qui post. ff. ad Senatuscons. Turpillian. 2. nec post datos fidejussores de prosequenda lite L. 1. C. eodem. 3. nec post oblatum libellum, licet nec lis adhuc contestata sit, nec dati fidejussores. Auth. qui semel. C. quomodo, & quando Iudex, junctà L. absentem. ff. de poenis: Secus tamen ante datum libellum, etiamsi citatio rei facta sit.

47 Quæstio est 9. an accusator audiendus sit, si non comparet in termino ad comparandum præfixo à iudice? R. negativè, nisi probet justam causam absentia. c. quisquis. 4. q. 5. L. si ea. 7. C. de his, qui accusare non possunt. Si verò terminus illi præfixus sit ad instantiam accusati, ut causam agat, imponitur ei silentium, non antè, sic Abb. in cit. c. Licet. 14. h. t. n. 2. ibi: Nos igitur prædictis Canonicis (qui Archiepiscopum Bisontinum de variis criminibus accusarunt, sed antè, vel citra inscriptionis vinculum desistere voluerunt) super prædictis silentium duximus imponendum; ne te de cætero super his accusare liceat, vel etiam infamare.

48 Quæstio est 10. an accusatio fieri possit per literas cœcas? hoc est, illas, quæ non continent nomen accusantis? R. si accusatio sit solemnis, de jure communi non posse, ut constat ex n. 6. Coeterum accusa-

Tom. V.

tio non fit nisi propria voce accusantis, ac præsentè illo, qui accusatur; quia nullus absens accusari potest, nec accusare, c. per scripta 2. q. 8. ibi: nullus absens, aut accusari potest, aut accusare. c. Accusatori 3. q. 9. ubi dicitur: nisi Reo præsentè accusator non audiatur. Idem habetur in c. 2. 3. & sequent. ibidem: secus est de denuntiatione, quæ omnino fieri potest per literas. Et quamvis Stephanus Papa in cit. c. per scripta, prohibeat accusationem fieri scriptò; & Sixtus 3. in c. immediatè antecedente velit, eam fieri cum inscriptione; aliud tamen non exigitur, quam ut accusator libellum accusationis in scriptura facta, propria voce coram iudice, & præsentè accusato, legat.

Quæstio est 11. quid agendum cum 49 accusato, actore non probante, vel in iudicio non comparente? R. et si actore, seu accusatore non probante, Reus absolvi debeat, ut ex communi notat Fagnanus in c. Ne imitaris, de constitut. à n. 359, indicendam tamen accusato purgationem canonicam, seu probationem innocentia suæ, pro ut præscribunt sacri canones, ut dicemus tit. 34. quando est infamatus apud bonos, & graves viros; ut constat ex c. Veniens. 15. h. t. quod tamen intellige, tunc solum, quando alias convinci non potest de illo crimine, ut dicitur c. 2. 5. 6. & 8. eodem tit. 34. & adsunt verisimiles suspiciones, vel præsumptiones commissi criminis c. si quis. 4. eodem. Sic Hostiensis in c. Accedens. 23. h. t. Idem est, si accusator non comparet in termino à iudice ad comparandum præfixo; tunc enim audiendus non est, nisi probet justam causam absentia. c. quisquis. 4. q. 5. L. si ea. 7. de his, qui accusare non possunt: si verò terminus illi præfixus sit ad instantiam accusati, ac in eo non compareat accusator, etiam post monitionem, ut causam agat, imponitur ei silentium, non antè. Sic Abbas in cit. c. Licet. h. t. n. 2. ut jam diximus supra n. 47.

ARTICULUS III.

De Habilitate Accusati.

SEU quòd idem est, an quilibet accusari possit? quòd enim non possit accusari quilibet à quolibet, ex dictis constat. Nam inde habetur 1. Laicos à Clericis, & Religiosis non posse accusari, nisi in certis casibus à n. 18. Deinde nec Clericos à Laicis, à n. 19. Nec alterum ab inimico à n. 24. &c.

B

Simi-

Similiter accusari criminaliter non possunt *mortui*. L. *ex iudiciorum*. h. t. & L. *fin. ff. ad L. Jul. 2.* accusari non possunt ob dignitatem Imperator, Pontifex, Rex, & qui super se iudicem non habent. Sic Hostiensis in summa h. t. n. 7. 3. accusari prohibentur ad tempus Legati, Præsides, Magistratus, & qui Reipublicæ causâ absunt, sed solum durante officio. L. *Hos accusare*. 12. ff. de accusationibus. 4. accusari prohibentur infantes, & furiosi, & minores, nisi sint puberes, vel pubertati proximi, de quibus videri potest Vallens. in L. 5. tit. 1. 5. Collegium seu communitas (esto omnes aliquid commiserint) accusari non potest, nisi illud factum sit de communi consensu, seu collegialiter, hoc est, præmissâ communi convocazione, & deliberatione. Sic Julius Clarus cit. a. n. 7.

51 Porro communis regula est, omnes delinquentes, cujuscunque sexûs, statûs, vel ætatis sint, *regulariter*, & *in genere loquendo* criminaliter accusari posse; sic Julius Clarus in Pract. crim. §. *fin. q. 16. n. 1.* dixi *regulariter*, quidam enim excipiuntur, ut patebit ex sequentibus; igitur

52 Quæstio est 1. an absentes criminaliter accusari possint? R. non posse vi juris scripti, de crimine *capitali*. L. *Absentem*. 6. C. de his, qui accusari non possunt. c. *Absente*. 3. q. 9. ibi: *absente adversario non audiat accusator*; à fortiori autem sequitur absentes condemnari non posse, ne vel condemnentur innocens, vel indefensus c. *Absens*. 3. q. 9. ibi: *absens nemo iudicetur; quia & divina, & humana hoc prohibent leges*. L. *absentem*. 5. ff. de poenis. Clar. cit. q. 4. Dixi, de crimine *capitali*, propter quod nimirum poena corporalis, vel æquivalens infligitur. Excipitur tamen crimen læsæ Majestatis, apud Vallensem. in l. 5. decret. tit. 1. n. 3. Cæterum si pecuniariam poenam, aut quæ æstimationem contingit, crimen mereatur, poterit in contumaciter absentem statui, & usque ad relegationem procedi. L. *Absentem*. ff. de poenis.

53 Quæstio est 2. an semel absolutus per sententiam, possit iterum accusari super eodem crimine? R. negativè ex c. de *his*, 6. h. t. ibi: *de his criminibus, de quibus absolutus est accusatus, non potest accusatio replicari*; & L. *si cui* 7. §. *iisdem*. ff. de accusat. junctâ Gloss. V. *accusari*, ubi addit: *ab eodem, vel alio*; quia de delicto hominis sæpius quæri non debet. L. *licet*. 6. ff. Nautæ, Caupones;

aliàs reo sua fides, & ratio innocentiae nunquam constaret. Ita Zoësius in ff. h. t. n. 20.

Hæc tamen regula, seu responsio fallit 54

1. (consequenter non procedit) si quis solum absolutus fuit ab observatione iudicii, vel quia libellus non fuit rectè ordinatus; vel quia accusator non fuit legitimus. Nam tali casu alius accusare potest L. 3. §. *quod si libelli*. ff. de accusat. & c. *prohibentur*. 2. q. 1. junctâ Gloss. V. *abolitione publicâ*. Fallit 2. si secundus accusator probeat primum non fideliter egisse; sed prævaricatum esse, & collussisse L. 3. §. 1. ff. de prævarication. & L. *si quis*. 11. C. de accusat. Fallit 3. si secundus accusator suam, vel suorum injuriam prosequatur, & probeat se ignorasse, accusationem ab alio institutam L. *si cui*. 7. §. *iisdem*. ff. de accusationibus. Hæc autem ignorantia probatur juramento proprio, cum in animo consistat. Sic Abbas hic n. 8. & 9.

Fallit 4. si prima accusatio non fuit criminalis, sed tantum civilis (ut, si primus accusator egit de crimine solum *civiliter*, seu ad prosecutionem rei familiaris) L. 1. C. *si quando civilis actio*; si tamen utraque actio, civilis & criminalis, tendat ad vindictam, accusatus civiliter, & absolutus, non potest rursus accusari criminaliter super eodem crimine. L. *ait Prætor*. 7. §. 1. ff. de injuriis. Si autem accusatio civilis tendat ad rem familiarem, & criminalis ad vindictam publicam, & accusatus fuit absolutus ab actione civili (quia accusator non probavit delictum) potest super eodem criminaliter accusari L. 1. C. *quando actio civilis criminali præjudicet*. Si denique fuit absolutus, quia est expert delicti, potest quidem ab alio super eodem accusari criminaliter; non tamen à primo accusatore, ne quidem civiliter, minus criminaliter. L. *qui de crimine*. 9. ff. de accusation. junctâ Glossâ V. *ab alio*. Sic Felinus in c. *de his*. n. 8.

Fallit 5. si accusatus fuit absolutus, non 56 per sententiam, sed transactionem legitimam. Nam tali casu non potest denuo accusari ab eo, quocum transegit; secus, ab alio; huic enim per transactionem non potuit fieri præjudicium. Dixi *legitimam*, quia si transactio non tenuit, etiam primus accusator potest iterum accusare, ut docet Felinus cit. n. 3. *limitat*. 2.

Fallit 6. si accusatus fuit absolutus in 57 iudicio non per viam accusationis, sed inquisitionis. Tunc enim de jure saltem canonico

- nonico (in quo non poena ordinaria delicti, sed minor imponi solet. c. *qualiter*. 24. h. t.) iterum super eodem accusari potest. Idem est, si absolutus fuit in iudicio per viam denuntiationis vel exceptionis; cum hæc non tendant ad vindictam publicam; sed, illa ad emendationem; ista, ad repellendam intentionem actoris.
- 58 Fallit 7. si accusatus de crimine, sit absolutus ab illo, solum pro foro interno, seu quoad Deum (veluti per baptismum, aut poenitentiam) quia forum internum, & externum, ad diversos fines, & effectus tendunt. Fallit 8. in criminibus mixti fori v. g. sacrilegii, adulterii &c. hinc absolutus, & punitus à Iudice Ecclesiastico, potest adhuc accusari, & puniri à Iudice seculari, & econtra c. *Felicis*. §. *per hoc quoque*, de poenis in 6. ibi: *Per hoc quoque secularibus potestibus non adimimus facultatem utendi legibus contra tales, quas adversus sacrilegos Catholicos Principes ediderunt*. Sic Jul. Clar. cit. q. 57. tum quia poena spiritualis non tollit temporalem; tum quia iurisdictio Ecclesiastica est prorsus separata, & independens à seculari, & ideo locum non habet in altero foro, exceptio rei, iudicata in uno. Ita Pirhing h. t. n. 27. *limitat*. 8.
- 59 Quæstio est 3. an accusatus de uno crimine, possit simul, & eodem tempore accusari de alio? R. posse, non tantum ab alio, sed etiam ab eo, qui accusavit de primo; quod intelligendum est, si utriusque accusatio simul fiat; si enim successivè, & accusatus interim foret absolutus, ex dictis constat, quid dicendum?
- 60 Quæstio est 4. an etiam Episcopi criminaliter accusari possint? R. posse, ex c. *si quis* Episcopus. 2. h. t. ubi dicitur, causas eorum criminales ad Primatem canonicè deferendas esse, non ut ipsi definiant, sed ut sensum suum super iis ad Pontificem referant; de quo casu specialia constituta sunt in Trid. Sess. 13. de reform. c. 6. 7. & 8. item sess. 24. c. 5. &c. de quibus Wagnereck in Exegesi ad cit. c. *si quis Episcopus*. n. 2.
- 61 Quæstio est 5. an, & à quo possit repelli accusator inhabilis? R. si Reus excipiat contra illum, debere repelli à Iudice; Reo autem nihil opponente, debere repelli nihilominus ab eodem ex officio. Nam *quando accusator non est legitimus, Reus non est molestandus, nec trahendus ad iudicium c. si legitimus*. 1. de accusat. Vivianus in rationali Juris Pontif. l. 5. pag. 1. Et ideo de ac-
- Tom. 7.

cusatoris persona prius quærendum est in iudicio. *In primis*, 2. q. 1. & L. *si quæramus*, ff. de Testam. Sic Barbof. in cit. c. 1. n. 1. Iudex enim ex officio potest repellere accusatorem non idoneum. Sic Jul. Clar. §. *fin*. q. 15. n. 1. quod intellige, si sit omnino inhabilis (ut Judæus, infamis, vel talis, qui repellitur odio ipsius personæ; seu qui nec expressè, nec tacitè consensu partium habilitari potest, v. g. inimicus) non autem, si secus, sic Boiardus apud Barbof. cit. n. 2.

Not. autem 1. quod si Reus, seu ac-⁶²cusatus in hoc casu non sit infamatus, debeat absolvi ab observatione iudicii; si verò sit infamatus, illi debeat indici purgatio canonica c. *Presbyter* 2. q. 5. iunctâ Gloss. *fin*. ibidem. Not. 2. Exceptionem, quod *accusator non sit legitimus*, esse dilatoriam; consequenter ante liris contestationem esse opponendam; non postea, nisi Reus ignoraverit, hanc exceptionem sibi competere. Abbas in c. 1. h. t. n. 2. Not. 3. nullum Episcopum posse suos familiares, ipsum accusare volentes, ab accusando repellere, *exceptione criminis*, quos prius, quam sciret, se ab illis accusandum, à sua familiaritate non repulit c. *Nulli* 5. h. t. intellige, *si prius novit, eos tales esse*. Potest tamen ejusmodi homines criminosos ex officio repellere Iudex; quia pertinet ad bonum Republicæ; ejusmodi homines à iudicio repelli. Gloss. in c. *Nulli*. V. *Repellere*, & V. *familiaritate*.

Not. 4. licet quis agere, vel accusare⁶³ in iudicio non possit (ut infamis, excommunicatus &c.) eum tamen posse alteri opponere exceptionem. Nam exceptio habet rationem defensionis; Bartol. in L. *servos*. ff. de accusat. n. 1. & Jul. Clar. cit. q. 15. n. 3. Not. 5. quod processus accusatorius formatus ex accusatione ejus, qui iure prohibetur accusare, teneat, & effectum habeat, si Reus contra illum non exceptit; sibi enim Reus imputare debet, quod exceptionem neglexerit sic Jul. Clar. cit. q. 15. n. 5.

ARTICULUS IV.

De effecta accusationis criminalis.

Anteresolutionem supponendum i⁶⁴ *Amam* in genere, nihil aliud esse, quàm opinionem voce populi nuntiatam, seu, ut norat Benedictus Pereyra in Elucidario Theol. moral. & utriusque juris, iuxta